

2. Henyk M.A. Polsko-ukrainske prymyrennia u politychnykh kontseptsiiakh «Nowa Koalicija» // Studia politologica Ucraino-Polonia.- Vypusk pershyi Zhytomyr-Kyiv-Krakiv. – 2011. – С. 86-88.
3. Henyk M.A. Vid Mizhmoria do NATO : Evoliutsiia systemy mizhnarodnoi bezpeky u tsentralno-skhidnii Yevropi u period transformatsii // Visnyk Natsionalnoho universytetu imeni V.Karazina Vypusk 9 Kharkiv 2007 – С. 273 – 276.
4. Hrushevskiy M. Na porozi Novoi Ukrainy. Hadky ta mrii / M. Hrushevskiy // Hrushevskiy M. Tvory u 50 tomakh. - T. 4 : Suspilno-politychni tvory (doba Ukrainsoi Tsentralnoi Rady 1917 - kviten 1918). - Lviv, 2007. - S. 225-267.
5. Hrushevskiy M. Khto taki ukraintsi i choho vony khochut / M. Hrushevskiy. - K., 1991. - 138 с.
6. Dashkevych Ya. Chornomorski problemy v mynulomu i suchasnomu // Dashkevych Ya. «Uchy nemozhnymy ustamy skazaty pravdu»: istorychna eseistka / Ya. Dashkevych. - K., 2011. - S. 517- 540.
7. Domashchenko L. M. Kontseptsii chornomorskoii oriientsatsii Ukrainy u vitchyznianiі politychnii dumtsi pershoi polovyny KhKh stolittia : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. polit. nauk / L. M. Domashchenko. - K., 2008. - 18 s.
8. Ishchuk V. Intermarium. Balto-Chopnomopckyyi coiuz mozhe ctaty nadiinym shchytom yevropeickoi i yevroatlantychnoi tsyvilizatsii. / V. Ishchuk // Elektponnyi resurc. – [Pezhyum doctupu]: <http://bbbc.eu/analiticheskie-materialyi/bezopasnost/intermarium-balto-chornomorskiy-soyuz-mozhestati-nadiynim-shhitom-yevropeyskoyi-i-yevroatlantichnoyi-tsyvilizatsiyi/>
9. Kopoma N. Mictse Ukpainy u fopmuvanni Balto-Chopnomopckoho pehionu: vid idei do pealnoho spivrobotnytstva./ N. Kopoma // Vicnyk Kyivckoho natsionalnoho univepcytetu imeni Tarasa Shevchenka. Neohpafiiia. – 2007. – № 54. – С. 55 -57
10. Korolov H. O. Ideia Chornomorskoii federatsii u pohliadakh Mykhaila Hrushevskoho / H. O. Korolov // Ukrainskiy istorychnyi zhurnal. - 2011. - № 6. - S. 68-79.
11. Koroma N. Mistse Ukrainy u formuvanni Balto-Chornomorskooho rehionu: vid idei do rehionalnoho spivrobotnytstva / N. Koroma // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Neohrafiiia. - 2007. - № 54. - S. 55-57.
12. Matviienko V. M. Polityka UNR ta Ukrainsoi Derzhavy shchodo novopostalykh derzhavnykh utvoren na terytorii kolyshnoi Rosiiskoi imperii (1917-1921 rr.) : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ist. nauk : spets. 07.00.02 «Vsesvitnia istoriia» / V. M. Matviienko. - K., 2003. - 31 s.
18. Надтока О. Балто-Чорноморський союз: історична ретроспектива і політична перспектива // Наукові записки НаУКМА. Серія: Гуманітарні науки. – Т. 22. Частина 1. – Київ: Видавництво «КМакадємія», 2003. – С. 148–157.
19. Неменский О. Пространства и идеологии восточной политики Польши [Електронний ресурс] / О. Неменский // Европа старая и новая. – 2007. – № 8. – Режим доступу: http://www.perspektivy.info/oykumena/europe/prostranstva_i_ideologii_vostochnoiy_politiki_polshi_2007-8-13-16-8.htm
20. Новітня політична лексика / за ред Хоми Н.М .- Львів : «Новий світ - 2000».-2015 .- 720 с .
21. Рябінін Є. Процеси інтеграції у ХХ столітті: основні концепції їх вивчення // Політичний менеджмент. – 2006. – №5. – С. 122-130.
22. Стрежнева М. В. Европейский союз и СНГ: Сравнительный анализ институтов / М. В. Стрежнева. – М. : Моск. обществ. науч. фонд. Центр конвертируемого образования, 1999. – 266 с.

The integration process in the territory of Central and Eastern Europe from the beginning of the 20th century to the present is studied. The focus is on the prospect of the creation of the Intermarium.

Key words : integration process, Central-Eastern Europe, Intermarium.

УДК 327.57

ББК 66.4

Мар'яна Шекета

ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ БАСКІВ: ЄВРОПЕЙЦІ ЧИ НІ?

У статті розглядаються теорії походження народу басків та їхній вплив на сепаратистські настрої в середині регіону, проводиться їх конструктивний аналіз.

Ключові слова: етнополітичний конфлікт, Країна Басків, сепаратизм, націоналізм, автономія, самовизначення.

Постановка проблеми. В сучасному світі процесам глобалізації, інтенсивній взаємодії народів та культур протистоїть бурхливий розвиток націоналізму, який перетворився в одну із найбільш впливових ідеологій. В багатьох країнах активізуються рухи національних меншин, які протестують проти «дискримінації» і прагнуть політичного і культурного самоствердження. Вони виникають як реакція на процеси глобалізації та інтеграції, на страх втратити свою мову і традиції, розчинитися в безликій «світовій» спільноті. Існування баскського конфлікту на території Іспанії лише підтверджує той факт, що питання націоналізму є відкритим і потребує детального аналізу для подальшого врегулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорії походження басків знайшли своє головне висвітлення в працях К. Поліщука [5], В. Ткача [7], М. Кардаша [4]. В них здійснено аналіз теорій та причин походження басків та їх поява в Європі. Проте проблема збільшення націоналістичних настроїв в Іспанії та й в Європі загалом вимагає більш глибокого вивчення та аналізу.

Постановка завдання. На основі аналізу джерел, теоретичних та історичних досліджень вітчизняних та зарубіжних учених нами зроблена спроба розробити розгорнуту концепцію причин виникнення баскського конфлікту та окреслити основні теорії походження басків, їхню появу на європейському континенті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Баски – народ, що проживає на півночі Іспанії та у південно-західній частині Франції. Вважається, що мова басків («еускара») – єдина мова, що вціліла з доіндоевропейської епохи в Європі. В Іспанії баски населяють провінції Гіпускоа, Біскайя, Алава, Наварра, у Франції – Нижня Наварра, Суль і Лабур. Населення провінції налічує близько 3 млн мешканців, з яких 90% проживає саме в іспанській частині [7].

До цього часу ніхто достовірно і чітко не може стверджувати про те, хто такі баски. Одні науковці стверджують, що баски – це нащадки змішаного племені кельтів та іберів, інші доводять спорідненість басків з грузинами. Від інших народів, що населяють Іспанію, баски відрізняються характером і звичаями [3, с. 124].

Вважається, що баски – це древній корінний народ, який населяє Піренейський півострів. Згадка про басків зустрічається і в одній із найбільш епічних поем Франції – «Пісні про Роланда», приводом для створення якої послужили події 778 року, коли Карл Великий втрутився в міжусобні чвари мусульманської Іспанії. Баски чинили запеклий опір кельтам, фінікійцям, грекам, римлянам, вестготам, франкам, норманам і навіть маврам (в період арабської експансії Країна Басків зберегла незалежність і стала однією з баз Реконквісти) [2, с. 35].

З часів римського завоювання (кінець III ст. до н.е. – початок V ст. н.е.), коли племена, які населяли Іспанію, зазнали глибокої романізації, баски, які проживали окремо в гірських районах, зберегли свою самобутню і загадкову мову, еускеру. Саме ця мова стала чи не одним із основних елементів національної самоідентифікації басків [1, с. 56].

Більшість істориків схиляється до думки, що на еускері говорили ще задовго до приходу в Європу римських легіонерів. Швидше за все, коріння баскської мови сягають часів палеоліту. Це єдина європейська, до римська мова, яка дійшла до нас з 3-2 тисячоліть до н. е. Походження басків оповите завісою таємничості та невідомості [2, с.36].

Історики й філологи різних країн світу вже майже 200 років безуспішно вивчають генеалогію мови басків. Існує багато гіпотез про її походження і про збереження в оригінальному вигляді в Європі, історія цієї мови рясніє прикладами

мовної асиміляції. Жодна з теорій, однак, не витримує серйозної наукової критики. На допомогу були покликані герменевтика і семіотика, але і вони не дуже виправдали покладених надій [11].

Мову басків намагалися ідентифікувати Вільгельм фон Гумбольдт, німецький мовознавець Хуго Шухардт, А. Люшер, Е. Бурсьє, що вибудували гіпотезу про те, що баскська мова генетично пов'язана з нині зниклою іберійською мовою і що обидві ці мови побудовані на семіто-хамітській основі [2, с.48].

Ця теорія викликала, однак, ґрунтовні заперечення у Ж. Венсона і В. ван Ейса. Французький вчений, принц Луї-Люсьєн Бонапарт вважав еускери близькою до угро-фінської мовної сім'ї.

А. Манделєєв і А. Кікнадзе (а також К. Уленбек і Н. Я. Марр) висунули гіпотезу про спорідненість баскської і кавказької мов, припустивши, що прабатьківщина басків знаходилася на території сучасної Грузії, яку вони покинули приблизно 3,5 тис. років назад (всього виявлено більше трьохсот прямих лексичних паралелей в еускера і кавказьких мовах) [1, с.205].

Численні теорії пов'язували мову басків із мовами американських індіанців (К. А. Ман, А. Т. Аббадо), етрусською мовою (С. Арана Гойра). Були спроби знайти схожість з японською, корейською мовами. Виявлялися віддалені натяки на спорідненість еускери з афро-азіатською мовною сім'єю. Проте всі ці теорії є настільки слабкими, що не знайшли свого практичного обґрунтування. Безперечно одне: згідно загальноприйнятій думці вчених баскська мова – єдина, реліктова до індоєвропейська мова, яка існує в наші дні, і в сучасних генеалогічних класифікаціях еускера фігурує як мова «поза групою» [2, с.45].

Сучасні баскологі зводять літературні діалекти мови басків до двох основних груп: західної, або Біскайської (з центром в Більбао), і центрально-східної, що включає французьку, лабурдинську (з центром в Байонні), нижньонаварську (з центром в Сен-Жан-П'є-де-Пор) і сулетинську (з центром в Молеоні). В основі сучасної літературної мови басків лежить західний (біскайський) діалект, а саме говір міста Більбао.

Відповідно до ще однієї теорії походження басків, іберійці Іспанії походять від іберійців Кавказу. Відбулося це десь в 5 ст. до н.е., коли іберійці почали заселяти Піренейський півострів з півдня, де вони заснували державу Альмерія, залишивши для нащадків мегалітичні споруди, схожі на мегаліти Стоунхендж в Британії [8].

Першим висловив подібну думку найдавніший письменник – грамастик Варрон (II-I ст. до н.е.). Подібною ж думки дотримувався римський письменник Присциан (V-VI ст. н. е.), який в творі «Грамастичне керівництво» відзначав, що іберами («*hiberes*») називається плем'я, яке живе за Вірменією, тобто висловлював думку про кавказьке походження західних іберів [9, с.687].

В одній з поширених в Басконії легенд, розповідається про переселення басків, а саме те, що вони прийшли зі Сходу [3, с.78].

Цікаві міркування з цього приводу містяться в творі Іоанна Маріана «Загальна історія Іспанії». Він пише, що ібери, котрі спочатку мешкали на берегах Чорного моря в Кавказьких горах, прийшовши в Іспанію, розсіялися і прозвали провінцію в якій поселилися Басконією [8].

Басколог А. Дорінг, розглядаючи питання про походження басків, пов'язує їх самоназва – «еускалдунак» з найменуванням історичних місцевостей Грузії – Діоскур, Іскурілі, Ісгаурой. З цих портів, розташованих в Кавказькій Іберії на Чорноморському узбережжі, частина іберійського племені вирушила на Захід. Ібери, переселившись на Піренейський півострів, привезли з Кавказької Іберії майстерність виготовлення зброї і традицію виготовлення предметів з міді, заліза і сталі. Назва Країни Басків – Еускаді (суфікс географічної локалізації «-аді» перегукується з картвельським суфіксом «-еті») [5].

Професор Р. Гордезіані досліджував важливе питання взаємовідносин іберійської-кавказьких мов і найдавніших мов Середземномор'я. Дослідник відзначає, що на початку нашого століття великою популярністю користувалася теорія про якусь доіндоєвропейську мовну і культурну єдність в усьому Середземноморському басейні, залишками якого в даний час на Кавказі є кавказькі племена, а на заході - баски. Автор відзначає факти наявності в баскській та егейській мовах окремих слів і форм, що мають свої паралелі в різних групах кавказьких мов, і загострює увагу на тих лексичних паралелях, в яких можна встановити певну закономірність. Дані паралелі, на його думку, можна пояснити лише рухом хвилі переселенців з Кавказу на Захід [8].

Іберійці Іспанії та Грузії споріднені, але в рамках цієї теорії, баски (і докельтське населення Британських островів) вважаються народом близьким до північноафриканських берберів (народ європеїдної раси). Вважається, що в кінці I тис. до н.е. баски були відтіснені в гори кавказькими іберійцями, які прийшли зі Сходу [2, с.45].

Треба відзначити, що версії про те, що баски походять від вірмен чи грузин, зберігають шанси на те, щоб бути правдами, проте більшість вчених сходяться на думці, що це корінні жителі Європи, які безпосередньо пішли від кроманьйонців, що 35 тисяч років тому прийшли на європейські землі з Африки і залишилися там [9, с.667].

Кроманьйонці, ймовірно, не брали участь ні в яких подальших переселеннях народів, оскільки археологи не знайшли жодного свідчення, що дозволяє говорити про зміну населення на цій території протягом усього часу, аж до появи римлян [9, с.661].

З давніх-давен баски були першокласними мореплавцями. За деякими даними, вони побували в Америці до Колумба, проте, у всякому разі, становили ядро його екіпажу: всі капітани каравел експедиції Колумба були басками. Баски зіграли провідну роль не тільки в колонізації Нового Світу. Саме вони є першовідкривачами незліченних рибних багатств всесвітньо відомої «Ньюфаундлендської банки» [1, с.84].

Із початку XIII ст. всім уродженцям баскських провінцій присвоювався благородний статус ідальго. Баски отримували юридично високий статус не за особливі заслуги, а лише по праву народження. З баскських провінцій проганялися всі іновірці-нехристияни (євреї, араби, цигани), а всі переселенці на цю територію мали довести чистоту і благородність своєї крові і походження [3, с.165].

З XVI ст. місцеві історики зображували басків як попередників сучасних іспанців на Піренейському півострові [9].

У XVIII - XIX ст. збереження власних пільг, привілеїв та обов'язків, які баски називали «фуерос», стало ключовою проблемою у взаєминах між деякими політичними силами Іспанії та баскськими провінціями. Наприклад, іспанські ліберали вважали «особливі» права басків основною перешкодою для створення централізованої держави з єдиним законодавством. Їх негативне ставлення до «фуерос» особливо посилилося внаслідок карлістських війн (1833-1840; 1872-1876 рр.), яку розв'язали претенденти на престол від правлячої династії (названі за іменем першого претендента дона Карлоса). Карлісти, які були прихильниками абсолютної теократичної монархії, залучили в ці війни баскське селянство, використовуючи їх невдоволення умовами існування. Країна Басків стала основним театром воєнних дій. В ході цих війн, які багатьма сприймалися як протиборство між Країною Басків і рештою Іспанії. Саме після цих подій етнічна самосвідомість басків стала набувати переднаціоналістських форм [11].

У 2015 році генетичні дослідження встановили унікальність розглянутого нами народу. Баски – це люди, у яких в крові найвища серед усіх європейців пропорція негативного резус-фактора (25%) і одна з найбільш високих часткою крові, що відноситься до типу «О» (55%). Існує дуже різка генетична різниця між

представниками даного етносу та інших народів, особливо на території Іспанії. Тому навряд чи можна говорити, що баски – це каталонці [10].

Отже, таким чином існує чимало різноманітних теорій щодо походження басків. Ці теорії розвивалися протягом довгого часу і кожна з них в тій чи іншій мірі має право на існування. Багато вчених по-різному бачать те, хто такі баски і як вони опинилися в Європі маючи власну, ні на що не схожу самобутню мову і культуру. Походження басків оповите завісою таємничості і навіть на сучасному етапі це питання непокоїть безліч вчених. Можна зробити висновок, що саме через свою несхожість із європейцями і бажанням залишатися унікальними баски перебувають в центрі одного із найбільш відомих етнополітичних конфліктів сучасності. Звісно, кожний народ має право на самовизначення та на повагу своєї культурної самобутності, але саме баски, як ніхто інший, не просто декларують свої права, а й борються щиросердно за їх реалізацію.

1. Бароха Х. К. Баски. — М.: Едиториал УРСС, 2004, с.184.
2. Ландабасо А.И., Коновалов А.М. Из истории басков. — М. 2004 г.— С. 35-78
3. Хенкин С. М., Самсонкина Е. С. Баскский конфликт: истоки, характер, метаморфоз : монография. Моск. гос. ин-т. междунар. отношений (ун-т) МИД России. — М.: МГИМО(У) МИД России, 2011. — 380 с.: 8с. илл. — (Серия "Научная школа МГИМО/У/"). — С.
4. Кардаш П. Федеративний устрій та сепаратизм у Європі: чи існує зв'язок? [Електронний ресурс] / П. Кардаш // Інтернет-журнал. — 2012. — С.1-14. Режим доступу: http://polis.oa.edu.ua/assets/files/kardash/-----_.pdf
5. Поліщук К.В. Етнополітичний вимір конфлікту в Країні Басків [Електронний ресурс]. — Львів, 2007 р. Режим доступу: <http://disser.com.ua/content/252140.html>
6. Тимошук О. О. Історичні традиції місцевого самоврядування в Країні Басків (Іспанія) [Електронний ресурс] / О. О. Тимошук // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского./ Серия "Юридические науки". Том 20 (59) — 2007. — Вып. 2. — С. 269-273. —Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/UZTNU_law/uch_20_21/41_timoschuk.pdf
7. Ткач В. Націоналістичні та сепаратистські рухи Іспанії. Сучасний стан. [Електронний ресурс] / В. Ткач // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — Вып. 95 (часть I). — 2011. — С. 54-57. Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/837/792>
8. Шнайдер А. Мифы и легенды о происхождении басков.[Електронний ресурс]. — 2003-2007 рр. Режим доступу: <http://www.randevu-zip.narod.ru/caucase/mif.htm>
9. Kristiina Tambets et. al. (2004) The Western and Eastern Roots of the Saami—the Story of Genetic „Outliers“ Told by Mitochondrial DNA and Y Chromosomes. // The American Journal of Human Genetics, 74(4): 661—682.
10. El Confidencial. Pais Vasco. [Electronic resource]: Cuando el Pais Vasco se unió a Castilla: los hábiles señores de Vizcaya. — 2013. — Access mode: http://blogs.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/empecemos-por-los-principios/2013-12-28/cuando-el-pais-vasco-se-unio-a-castilla-los-habiles-senores-de-vizcaya_70686/
11. Kondaira. Historia del Pais Vasco. [Electronic resource]: Los origenes. — 2012. — Access mode: <http://www.kondaira.net/esp/Historia0001.html>

References

1. Barokha Kh. K. Basky. — М.: Edytoryal URSS, 2004, s.184.
2. Landabaso A.Y., Konovalov A.M. Yz ystoryy baskov. — М. 2004 г.— S. 35-78
3. Khenkyn S. M., Samsonkyna E. S. Baskskyy konflykt: ystoky, kharakter, metamorfoz : monohrafyia. Mosk. hos. yn-t. mezhdunar. otnoshenyi (un-t) MYD Rossyy. — М.: МНУМО(У) MYD Rossyy, 2011. — 380 s.: 8s. yll. — (Seryia "Nauchnaia shkola МНУМО/У/"). — S.
4. Kardash P. Federatyvnyi ustrii ta separatyzm u Yevropi: chy isnuie zv'iazok? [Elektronnyi resurs] / P. Kardash // Internet-zhurnal. — 2012. — S.1-14. Rezhym dostupu: http://polis.oa.edu.ua/assets/files/kardash/-----_.pdf
5. Polishchuk K.V. Etnonatsionalnyi vymir konfliktu v Kraini Baskiv [Elektronnyi resurs]. — Lviv, 2007 r. Rezhym dostupu: <http://disser.com.ua/content/252140.html>
6. Tymoshchuk O. O. Istorychni tradytsii mistsevoho samovriaduvannia v Kraini Baskiv (Ispaniia) [Elektronnyi resurs] / O. O. Tymoshchuk // Uchenyye zapysky Tavrycheskoho natsyonalnoho unyversyteta ym. V.Y. Vernadskoho./ Seryia "Iurydycheskiye nauky". Tom 20 (59) — 2007. — Vyp. 2. — S. 269-273. —Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/UZTNU_law/uch_20_21/41_timoschuk.pdf

7. Tkach V. Natsionalistychni ta separatystski rukhy Ispanii. Suchasnyi stan. [Elektronnyi resurs] / V. Tkach // Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn. – Vyp. 95 (chastyna I). – 2011. – S. 54-57. Rezhym dostupu: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/837/792>
8. Shnaider A. Мыфы у lehенды о proyskhozhdenyy baskov.[Elektronnyi resurs]. — 2003-2007 гг. Rezhym dostupa: <http://www.randevu-zip.narod.ru/caucase/mif.htm>
9. Kristiina Tambets et. al. (2004) The Western and Eastern Roots of the Saami—the Story of Genetic „Outliers“ Told by Mitochondrial DNA and Y Chromosomes. // The American Journal of Human Genetics, 74(4): 661—682.
10. El Confidencial. Pais Vasco. [Electronic resource]: Cuando el Pais Vasco se unió a Castilla: los hábiles señores de Vizcaya. — 2013. — Access mode: http://blogs.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/empecemos-por-los-principios/2013-12-28/cuando-el-pais-vasco-se-unio-a-castilla-los-habiles-senores-de-vizcaya_70686/
11. Kondaira. Historia del Pais Vasco. [Electronic resource]: Los orígenes. — 2012. — Access mode: <http://www.kondaira.net/esp/Historia0001.html>

The article deals with the theory of the origin of the Basques and their impact on separatist sentiment in the middle of the region and conducts its constructive analysis.

Keywords: *ethnopolitical conflict, the Basque Country, separatism, nationalism, autonomy, self-determination.*

ДК 327.57

ББК 66.4

Тетяна Юсупів

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКІ ВІДНОСИНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

В статті розглянуто двосторонні відносини України та Чеської Республіки через призму подій в Україні, починаючи від 2013 року. Проаналізовано перспективи розвитку та актуальні проблеми у відносинах двох країн. Особливу увагу приділено зростаючій ролі російського чинника у здійсненні зовнішньої політики Чеської Республіки відносно України.

Ключові слова: *двосторонні відносини, зовнішня політика, політичний діалог, інформаційна війна.*

Актуальність дослідження двосторонніх відносин України та Чеської Республіки полягає, насамперед, в тому, що в світлі подій, які відбуваються в Україні від 2013 р. і до сьогодні, нашій країні необхідно будувати взаємовигідні двосторонні відносини з країнами-членами ЄС та НАТО. Українсько-чеські відносини не є однозначними і потребують аналізу, адже Чехія чи не найбільше підпадає під вплив Російської Федерації серед країн Євросоюзу.

Стан дослідження. Різні аспекти проблематики співробітництва України та Чеської Республіки такі зарубіжні дослідники: J. Kufčák, V. Prášková. Серед українських дослідників цього питання варто виділити праці В. Бороденко, О. Гетьманчук, О. Горенко, Є. Кіш, Р. Корсака, С. Мотрук, А. Павленко, В. Резніков, В. Федурця, О. Цуп та деяких інших дослідників.

Виклад основного матеріалу. Після розпаду Чехословаччини та утворення двох незалежних держав – Словацької та Чеської республік, Україна одна з перших держав у січні 1993 року встановила дипломатичні зв'язки з Чехією. Однак історія українсько-чеських відносин сягає далеко в глибину століть. На нинішньому етапі взаємини між двома країнами характеризуються динамічним розвитком співробітництва, а також підтримкою Чехією інтеграційного процесу України до ЄС.

Широкі можливості для всебічного взаємовигідного співробітництва між Україною та Чеською Республікою зумовили: глибокі історичні і культурні зв'язки;